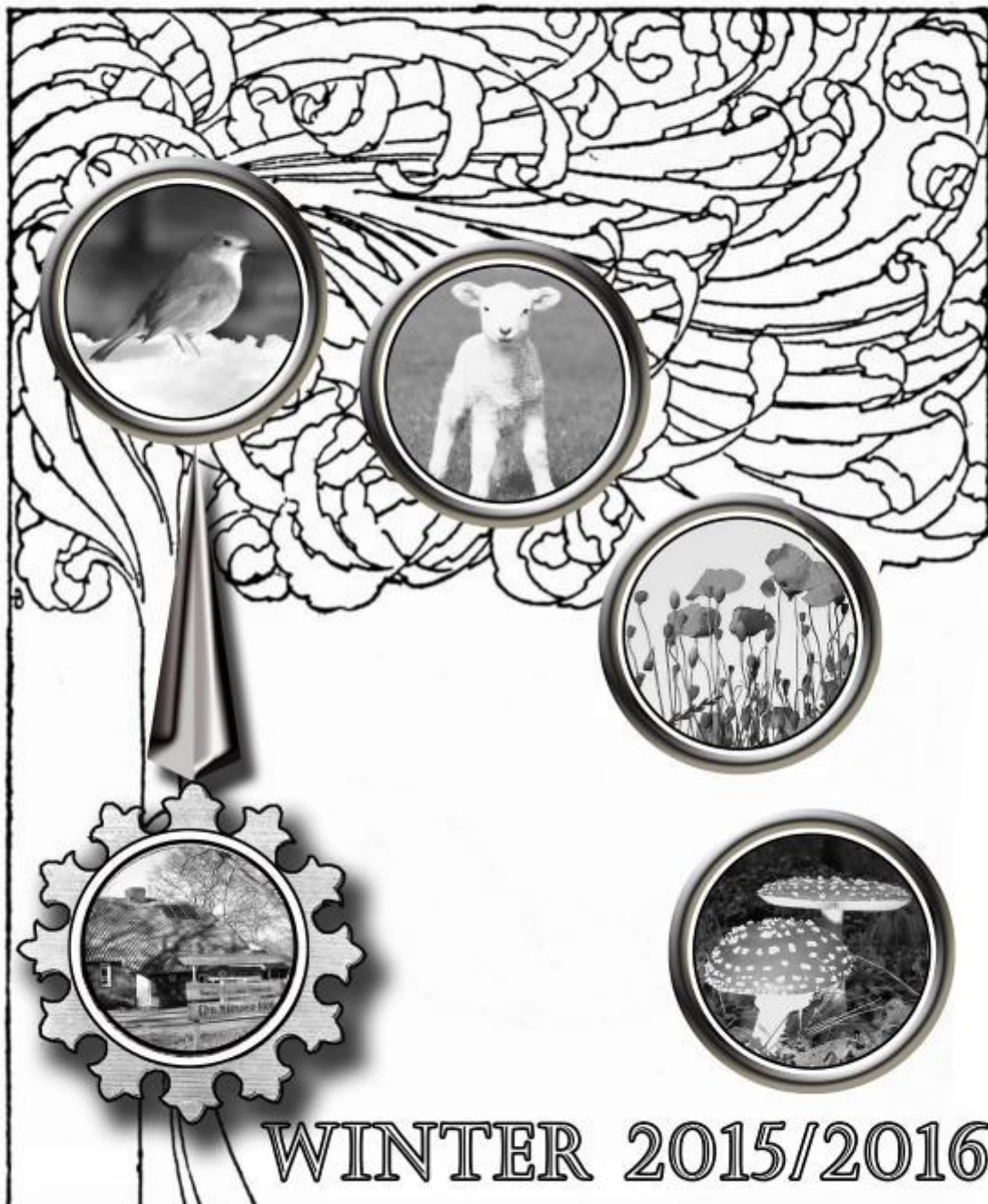

NATUURWIJZER

AFDELING VALKENSWAARD-WAALRE

IN VOOR NATUUR

WINTER 2015/2016

IVN: INSTITUUT VOOR NATUUR-
EDUCATIE EN DUURZAAMHEID

IVN *instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een organisatie van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een duurzame samenleving.*

Lidmaatschap

Donateur € 12,50 per jaar,

Vriend van IVN € 15,00

Landelijk lidmaatschap: € **€ 24,00 per jaar**.

Met het landelijk lidmaatschap steun je je eigen vereniging en het landelijk IVN.

Donateurs ontvangen 4x per jaar de Natuurwijzer/In voor natuur

Leden ontvangen daarnaast het landelijk IVN-blad: Mens en Natuur.

Lidmaatschap jeugdleden: € 12,50 per jaar.

Lidmaatschap "oudere" jeugdleden: € 17,50 per jaar.

U kunt het bedrag van het lidmaatschap overmaken op:

*IBAN:NL19INGB 0001 6112 36 t.n.v. Penningmeester IVN VALKENSWAARD-WAALRE
BIC:INGBL2A*

Opzeggen van uw lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar .

Schriftelijk: J. Van Heeswijk, Braambeslaan 15, 5552 PE Valkenswaard of

javanheeswijk@onsbrabantnet.nl

Verandering van emailadres ook doorgeven bij J .van Heeswijk. Zie hierboven

De website van onze afdeling is: <http://ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre>

Natuureducatie Centrum D'n Nieuwe Hof,

Bosstraat 25, 5553 CK VALKENSWAARD, telefoon 040-201 83 95

BESTUUR

Voorzitter	Emile Weijters Laurier 16 tel: 040-2075670	5552 GZ Valkenswaard
1e Secretaris	Anneke Droog Van Heemskerckstraat 18 tel: 040-2014727 E-mail: ivn.valkenswaard-waalre@live.nl	5554 PL Valkenswaard
2e Secretaris	Frans Vierstraete Sakervalk 11 tel: 040-2015117	5554 MD Valkenswaard
Penningmeester	Jan van Heeswijk Braambeslaan 15 tel: 040-2015307	5552 PE Valkenswaard
Leden	Jan Das Tonterstraat 18 tel: 040-2016075 Ad Baken Molenstraat 83 tel: 040-2015181	5561 AN Riethoven 5554 JN Valkenswaard

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	pag. 1
Activiteitenkalender	pag. 2
Voorwoord	pag. 3
Wist je dat?	pag. 4
Symposium “Biodiversiteit en Leefgebieden”	pag. 5
Foto’s gezocht voor de website	pag. 6
De Natuurwerkdag Waalre	pag. 7
De fuut in de winter	pag. 8
Vlindertelling	pag. 9
Natuurwerkdag Rabobank	pag. 10
Kerstgedachte	pag. 11
Paddenstoelen in de Kempen	pag. 12
Wie heeft er een uurtje per week tijd ,,,,,	pag. 13
De dans van de spreeuwen	pag. 14
Caecar Salad	pag. 16

Activiteitenoverzicht

Winter 2015 - 2016

WOENSDAGOCHTEND

Elke woensdagmorgen is een vast aantal werkgroepen in en rond D'n Nieuwe Hof actief:

de Tuingroep, Documentatiegroep, Vogelwerkgroep en de Leskistengroep.

WOENSDAGMIDDAG

In het komende kwartaal wordt voor de jeugd een Natuurdoemiddag georganiseerd van 14.00 – 16.30 uur. Deelnamekosten 1 euro per kind. Bijeenkomen IVN gebouw D'n Nieuwe Hof, Bosstraat 25. Let op de publicatie in de pers en de website.

JEUGD-IVN

Voor de bijeenkomsten van de diverse groepen zie de data op de website "<http://www.ivn.nl/afdelingen/valkenswaard-waalre>".

VLINDERTUIN WAALRE

De werkgroep gaat het winteronderhoud opstarten, maar bezoek blijft mogelijk.

SCHOOLPROJECT

De opening van het project is gepland op woensdagmorgen 17 februari 2016 om 09.00 uur.

WANDELINGEN

Zondag 13 maart; 14.00 – 16.00 uur; wandeling "Loonlandschap en zijn cultuur";
Start: Herberg 't Loon, Loonderweg 44, 5581 VG, Waalre

Het gehele wandelingenprogramma voor 2016 vindt u in deze uitgave.

VOGELWERKGROEP

Elke eerste dinsdagavond van de maand, bijeenkomst van de leden van de werkgroep.

SCHOOLGIDSEN VALKENSWAARD EN WAALRE

Woensdag 20 januari; Monumentale Bomen. start 09.00 uur in D'n Nieuwe Hof

Woensdag 16 maart; Bloem schikken. start 09.00 uur in D'n Nieuwe Hof

Woensdag 20 april; Mossen. start 09.00 uur in D'n Nieuwe Hof

NATUURWERKGROEP WAALRE EN VALKENSWAARD

Wilt u in de winter deelnemen aan deze activiteit op de zaterdagochtenden, neem dan contact op met:

Wim van Stipdonk of Ben Putman voor Waalre (040 2216573 of 040 2215000) of
Harrie van de Broek voor Valkenswaard (040 2018239).

Voorwoord

Valkenswaard, 28 november 2015

Beste IVNer,

Deze uitgave van de Natuurwijzer is alweer de laatste van 2015. Normalerweise zou dit betekenen dat we ons als IVN voorbereiden op het einde van het huidige Schoolproject en de Kerstviering. **Maar tussendoor hebben enkele actieve IVN'rs en hun huisgenoten samen met de Buurtcommissie De Turfberg en de Kinderboerderij zich enorm ingespannen om het Slaapverblijf van Sinterklaas in ons IVN gebouw te realiseren.** De Sint en de burgemeester hebben op woensdagmiddag 18 november het slaapverblijf geopend. Honderden kinderen met hun ouders hebben de Sint en zijn Pieten bezocht en hebben hun Pietendiploma gehaald. We kunnen spreken van een geweldige succesvolle activiteit, mede door de goede samenwerking met Kinderboerderij en Wijkcommissie.

In november heeft Mari de Bijl een zeer boeiende lezing gegeven over de flora - en faunaontwikkeling in onze omgeving. Met ruim 40 toehoorders was deze lezing een geweldig succes. **De werkgroep "Lezingen" is al weer druk bezig een volgende lezing te plannen.**

Medio november bereikte ons het bericht over het overlijden van Marijke Jansen, de beheerder van de kinderboerderij De Kleine Meer. Vele jaren heeft zij met een geweldige inzet de Kinderboerderij vorm en gestalte gegeven. Bij de ontwikkeling en realisatie van het belevingspark De Kleine Meer kwamen we (van het IVN) Marijke vaker tegen. Haar inzet, enthousiasme en positieve instelling vielen daarbij op. Wij willen de nabestaanden en het bestuur en de vrijwilligers van de Kinderboerderij vanaf deze plaats veel sterkte wensen om dit verlies te verwerken.

Op woensdagmorgen 16 december vanaf 09.00 uur vindt de Kerstviering plaats voor **vrijwilligers, leden en vrienden van het IVN, in D'n Nieuwenhof.**

Graag nodigen wij u uit om daarbij aanwezig te zijn.

*Rest mij, u en uw familie, namens alle leden van het bestuur,
fijne feestdagen te wensen en een belevingsvol 2016.*

Namens het bestuur

Emile Weijters, voorzitter.

PS Heeft u uw e-mailadres nog niet doorgegeven en wilt u het afdelingsblad digitaal ontvangen, dan graag een e-mailberichtje naar onze secretaris ivn.valkenswaard-waalre@live.nl

Wist u dat?

- De fusie tussen de verenigingen IVN en KNNV meer tijd nodig heeft dan gedacht.
- Het landelijke bestuur besloten heeft het samengaan van IVN en KNNV meer op een organische wijze te laten gebeuren.
- De Stichting Veldwerk Nederland samen zal gaan met de landelijke beroepsorganisatie van het IVN, de zogenaamde Stichting IVN.
- De Stichting Veldwerk Nederland een kenniscentrum is betreffende Natuur-educatie.
- De nieuwe beroepsorganisatie op educatief gebied nog meer en betere ondersteuning zal leveren aan de vrijwilligers in de afdelingen.
- De Malpieheide in de periode september – oktober weer ontdaan is van een groot aantal dennetjes en berkjes door enthousiastelingen onder leiding van Ad Baken.
- De Paddenstoelenwandelingen in oktober een geweldige belangstelling kenden.
- Ruim 100 kinderen en volwassenen hebben deelgenomen aan deze wandeling.
- Op zaterdag 7 november, de Nationale Natuurwerkdag, weer vele personen werkzaamheden hebben verricht in de natuur in Waalre en Valkenswaard.
- De Natuurwerkgroepen van Valkenswaard en Waalre vanaf 1 november weer elke zaterdagmorgen (en de groep Waalre ook op woensdagmorgen) natuurbeheerswerkzaamheden uitvoeren in de omliggende natuurgebieden.
- U mee kunt doen aan de uitvoering van deze werkzaamheden van de werkgroepen. Contactadressen hiervoor zijn:
Natuurwerkgroep Waalre 040 2215000 (Ben Putman),
Natuurwerkgroep Valkenswaard 040-2018239 (Harrie van de Broek).
- Het IVN gebouw, in de tijd dat Sinterklaas er verbleef, vol pepernoten lag.
- De inrichting van de slaapkamer van Sinterklaas door de deelnemende groepen op een geweldige manier is uitgevoerd.
- De leden van de werkgroep Schoolproject weer druk bezig zijn, het nieuwe schoolproject up-to-date te maken.
- De opening van het nieuwe Schoolproject op woensdagmorgen 17 februari 2016 zal plaats vinden

Symposium "Biodiversiteit en Leefgebieden"

30 september 2015

Op het symposium van 30 september 2015 "Biodiversiteit en Leefgebieden" van de provincie Noord-Brabant bezochten Wim van Stipdonk, Ben Putman en ik diverse lezingen en workshops.

*Sandy Knapp
scientists at speakers corner
What we don't know about Biodiversity*

De zonnebaars is actueel in Aalst omdat daar het Meeuwven weer voor leeggemaakt wordt een dezer dagen. Onze werkgroepen Schoolgidsen en de Natuurwerkgroep zijn daar altijd aan het werk.

We hebben veel aan de brochure van het Ravon: de Zonnebaars. Levenswijze, problematiek en beheer.

Wat we vooral leerden :

De zonnebaarzen komen de laatste 20 jaar schrikbarend veel voor juist in waardevolle vennen. Er komen in vennen zonder zonnebaars vijf keer zoveel diertjes voor. In natuurbeheer- en ontwikkelingsgebieden komt de zonnebaars juist veel voor. Ook in beken

en sloten. De snoek eet zonnebaars.

Ons Meeuwven is een van de vijf experimentele vennen waar de zonnebaars bestreden wordt. Het Meeuwven wordt drooggelegd en wordt afgevist in 2015. Er zit zoveel zonnebaars dat ze tegen de kant omhoogspringen

Het Grootmeer wordt voorzien van roosters bij de waterinlaat en men laat het ven droogvallen.

Het Halfmijlsven wordt in 2016 geschoond droog afgevist en ondieper gemaakt.

Het Schaapsloopven is voedselrijk, het wordt in 2016 opgeschoond, de oevers worden vrijgesteld en er wordt snoek uitgezet om de zonnebaarzen op te eten.

Dan is er nog het Rietven dat meer buiten ons woongebied ligt.

Er was nog een voorbeeldverhaal over het Mastbosven waar 100.000 zonnebaarzen uitgehaald zijn (tonnen vol) . Er zijn daar 600-800 snoeken uitgezet en in 2014 vond men daar nog maar enkele zonnebaarzen.

Er worden overal poelen dichtgelegd die kunnen overstromen met rivierwater, iets hoger op de oevers worden dan nieuwe poelen gegraven om zo het instromen van Zonnebaars te voorkomen.

Intratuin importeert geen zonnebaars meer voor thuisvijvers, nu de andere importeurs nog.

Verder heb ik deelgenomen aan een workshop over het herkennen van reptielen en **amfibieën door Jeroen van Delft en goede determinatietabellen en zoekkaarten meege-**nommen.

We namen ook deel aan de lezingen over onverwachte waterplanten. John Bruinsma De beekprik die geherintroduceerd is in de Keersop en de Reusel.

Het adoptie programma van de basisscholen van Eindhoven van de 160 poelen, een werkgroep van 95 personen begeleidt dit, 30 scholen doen er aan mee men start op de Natuurwerkdag en in het voorjaar is er een terugkomdag voor de scholen. Petra van Leeuwen.

Verder nog : Tim Termaat van de vlinderstichting.

Arthur de Bruin over de modderkruiper.

Edwin Dijkhuis en Sheila Luyten over Brabantse planten in de knel en het herstel van de blauwe rapunzel.

Johan van Valkenburg van Ned. Voedsel en warenautoriteit over lastig nieuw onkruid.

Wim nam nog deel aan de lezing over natuurontwikkeling de Hilver :

- Nieuwe kansen voor de grutto en de Spaanse ruiter.
- Het LIFE project de Plateaux.
- Effectief weidevogelbeheer voor vrijwilligers en boeren.
- Boer zoekt vleermuis

Dassen in west Brabant, verspreiding middelste bonte specht, zoogdieren verrijken brabant, belangrijke Brabantse bijen.

Bodemchemie en het functioneren van heide- en bosccosystemen.

Het venherstel van de Pannenhoef.

Ontwikkeling en biodiversiteit in de Biesbosch.

Op het einde van de dag werd Mari de Bijl uitgeroepen tot Natuurbeheerder van het jaar.

Bep van Stipdonk.

Foto's gezocht voor de website!

Onze afdelingssite

www.ivn.nl/valkenswaard-waalre staat vol met informatie waaronder behoorlijk wat foto's. En dan toch extra foto's zoeken? Jazeker!

Volgend jaar staat namelijk een flinke klus op het programma. Te beginnen met de landelijke IVN-site zullen in 2016 alle IVN-sites - dus ook onze afdelingssite - een nieuw uiterlijk krijgen.

De trend in internetland is BEELD.

Je kunt 10 pagina's volschrijven over een prachtig natuurgebied maar één treffende natuurfoto spreekt vaak meer aan. Dat weten we allemaal eigenlijk wel. In de nieuwe opzet gaat fotomateriaal een veel grotere rol spelen op onze site. Dat gaat tijd en moeite kosten. Wellicht levert het ook veel nieuwe aandacht en belangstelling op, en dat is die moeite best waard.

Gelukkig zijn er volgens mij binnen onze afdeling de nodige leden actief met foto- en filmcamera. Aan hen het verzoek om mee te helpen. **Eigenlijk alle materiaal is welkom. Foto's van natuurgebieden, van flora en fauna, van kinderen en volwassenen tijdens IVN-activiteiten. Heb je zulke foto's, laat het dan weten! Ik zou ze graag gebruiken, net als korte filmpjes.** Samen kunnen we een prachtige nieuwe site neerzetten die een echt visitekaartje is voor onze afdeling!

Groetjes,
Fanny van Zon
(e-mail: fanny.van.zon@hetnet.nl)

Op zaterdag 7 november vond op het heideveld (aan het einde van) de Sofiastreet in de wijk Ekenrooi de Natuurwerkdag plaats, een landelijk initiatief van Landschapsbeheer Nederland. De IVN Natuurwerkgroep Waalre heeft de voorbereiding verzorgd en bij de uitvoering waren alle Waalrenaren uitgenodigd.

Het heideveld, gelegen aan de rand van het bos, was flink dichtgegroeid en dringend toe aan een flinke onderhoudsbeurt.

Dit project is onderdeel van het meerjarig onderhoudsplan (2014-2024) van de Gemeente Waalre. Met name de vennen en heidevelden zijn onze oudste natuurmonumenten. Helaas worden die steeds meer bedreigd door het dichtgroeien met berken en dennenbomen. Het gevolg hiervan is dat alle water en voeding naar deze bomen gaat en niet naar de oorspronkelijke begroeiing. Als er geen onderhoud wordt gepleegd, blijft deze mooie en oorspronkelijke natuur niet bestaan voor toekomstige generaties.

Op deze zaterdag hadden zich meer dan 80 belangstellenden gemeld.

Heel bijzonder waren de grote aantallen deelnemers van de Loopgroep Waalre alsmede de Scouting groep "Meerhoven" uit Eindhoven.

Het weer was prima voor deze tijd van het jaar waardoor de stemming om lekker te werken er direct goed in zat.

Door die ruim tachtig deelnemers, die flink konden doorwerken bleek, nadat men de werkzaamheden rond 13:00 uur had beëindigd, dat het gehele veld ontdaan was van berken en dennenopslag. Met de normale deelnemersaantallen van de Natuurwerkgroep zelf had dit karwei wellicht 5 ochtenden gekost.

Een gevoel van grote tevredenheid bleek dan ook na afloop bij de organisatoren

Het resultaat van deze natuurwerkdag mocht er dan ook zijn.

Ben Putman

De fuut in de winter

Baltsende futen

Nederland heeft sinds kort een Nationale Vogel! Iedereen kon zijn stem uitbrengen en velen gaven daaraan gehoor! Het is niet onze vertrouwde huismus geworden, of de merel die je in elke tuin tegenkomt. Ook niet de ijsvogel met zijn exotische kleuren.

Als grote winnaar kwam de grutto uit de bus!

De grutto, ons nationaal symbool.

De grutto, een verrassende uitkomst! Maar hoe passend in ons polderlandschap met zijn uitgestrekte weilanden, sloten, rietvelden en prachtige weidse luchten. Bij ons in Brabant is de grutto een zeldzaamheid, althans ik zie hem hier vrijwel nooit. Maar zo gauw je in het Groene Hart komt, of in ons rivierenlandschap, zie je hem zitten: op een paaltje of gewoon in het gras. Duidelijk herkenbaar aan zijn lange, rechte snavel en **zijn welluidende roep: "Grutto, grutto!"** Ik kan het helemaal eens zijn met de uitslag, maar toch heb ik voor mijzelf ook een favoriete vogel, volop te zien in ons Brabantse land en in dit geval ook een watervogel: de fuut. **Eén van de allermooiste vogels van ons land.**

De fuut, toonbeeld van elegantie.

Mannetje en vrouwtje doen bij de fuut in schoonheid niet voor elkaar onder! Ze verschillen in uiterlijk heel weinig van elkaar. In de paartijd hebben beide vogels fel oranje gezichtsvlekken en opvallende donkere pluimen op hun kop, die als een dubbele kuif rechtop staan en vooral tijdens het baltsen een belangrijke rol spelen. Verder hebben ze een dikke kraag van donkere veren, waardoor hun sierlijke nek extra mooi uitkomt.

Baltsende futen vormen een fascinerend schouwspel, met prachtige synchrone bewegingen. Een lust voor het oog! En gewoon hier bij ons waar te nemen op het grote Malpieven, of de visvijvers. Later zie je de jonkies in hun gestreepte pyama's op de rug van hun ouders meeliften! Een toonbeeld van een gelukkig gezinnetje!

Winterkleed.

Wat ik pas onlangs ontdekte, is dat het winterkleed van de fuut veel minder spectaculair is. De kuif ligt plat, kop en hals zijn wit, de brede kraag ontbreekt. Kortom, het brui-loftskleed uit de paartijd is omgewisseld voor een aangepast winter-kleed: wit met grijs, de kleuren van de winter! Futen horen bij de gedeeltelijke trekkers, dat wil zeggen dat sommige vogels wegtrekken, terwijl andere hier blijven. Ook komen er futen vanuit het noorden hier overwinteren. In deze tijd zie je ze vaak in grote groepen bij elkaar, in open water. Ze genieten duidelijk van elkaars gezelschap nu ze niet meer druk zijn met het voeren van hun jongen.

Onhandige voeten!

Futen kunnen goed vliegen, maar nog beter zwemmen! Het zijn dan ook echte watervogels! Hun voeten staan achterop hun lijf, wat

handig is als aandrijfkracht onder water. **Fu-ten kunnen als torpedo's door het water glijden.** Maar om te lopen zijn zulke achterpoten totaal ongeschikt!

Een fuut kan niet als een eend de oever opwaggelen. Mocht een fuut toch op het land terechtkomen, dan moet hij naar het water zien te schuifelen. Opstijgen vanaf het land lukt een fuut evenmin als lopen. Dit maakt het dier heel erg kwetsbaar. Het nest ligt niet voor niets altijd vlak bij het water.

Kom je per ongeluk een gestrande fuut tegen, dan zijn er twee opties: oppakken en in de lucht gooien, of te water laten. In het laatste geval zal het dier waarschijnlijk geschrokken onderduiken en met zijn **“zwemvoeten” een enorme snelheid maken.** Een grote, uitdijende kring achterlatend! Om pas een heel eind verder weer op te duiken...

Nelly van der Burgt

Vlindertelling

Dit jaar heb ik op zaterdag 1 augustus weer meegedaan met de Vlindertelling.

Altijd leuk en zeker als het mooi, droog weer is.

Resultaat van mijn waarnemingen:

- de Citroenvlinder,
- Klein Koolwitje,
- Atalanta, Groot Koolwitje.
- Boomblauwtje

én ... waar ik heel blij mee was ...

- de Koninginnepage!

Bij de resultaten van medetellers zag ik dat de Kolibrievlinder ook gezien was, zelfs in onze buurt.

Deze vlinder had ik helaas nog nooit mogen ontmoeten, maar daar kwam snel verandering in.

Op 15 september zag ik iets bijzonders vliegen in onze achtertuin bij de mooie **Vlinderstruik (Buddleja)** en ja hoor ... het was een Kolibrievlinder.

Met trots deel ik mijn foto met jullie allemaal.

*Vriendelijke groet,
Dinie van Lieshout.*

Natuurwerkdag Waalre met Rabobank De Kempen e.o.

In het voorjaar van 2015 heeft voor het eerst tijdens de Beursvloer voor bedrijven en verenigingen in Valkenswaard, een zogenaamde match plaats gevonden tussen het IVN Valkenswaard en Waalre en Rabobank De Kempen.

Deze match betekende onder andere dat personeelsleden van de bank op vrijwillige basis een halve dag zouden gaan meehelpen bij een project voor natuuronderhoud in het kader van duurzaamheid, een begrip wat binnen de bank steeds meer een belangrijk thema aan het worden is.

De IVN Natuurwerkgroep Waalre heeft daarvoor een speciaal programma ontwikkeld voor het heideveld aan de Dirck van Hornelaan, vlakbij scouting blokhut “de Meerberg” aan de Heistraat.

Het heideveld, gelegen tussen het oude fietspad aan de Dirck van Hornelaan en het nieuwe fietspad tussen de High Tech Campus en Valkenswaard, was dringend toe aan een grote opschoonbeurt.

Dit project is onderdeel van het meerjarig onderhoudsplan 2014-2024 en is samengesteld met de Gemeente Waalre.

Op woensdagmiddag 18 november werden personeelsleden (sommigen vergezeld van hun kinderen) van de Rabobank door vertegenwoordigers van de natuur-werkgroep ontvangen in de Blokhut van de Scouting Aalst Waalre.

Na een welkom door het IVN en een korte toelichting door de vertegenwoordiger van de Bosgroep Zuid gingen de Rabobank-mensen samen met leden van de natuur-

werkgroep enthousiast aan de slag op de hei. Het weer was voortreffelijk en bleek een prima alternatief te zijn voor een door de zware regen eerder geplande en afgelaste dag in oktober.

Tijdens de drinkpauze werd dieper ingegaan op de specifieke waarde van het heideterrein. Het is een officieel meetpunt van de Stichting Ravon, een Stichting die zicht wil blijven houden op de instandhouding van onder andere reptielen en

Cor de Jong (l) verzorgt de natuurspeurtocht voor de jeugd

amfibieën in Nederland.

In dit gebied komen verschillende soorten amfibieën voor, waaronder de levendbarende hagedis.

Voor de kinderen werd door IVN werkgroep lid Cor de Jong een heuse natuurspeurtocht verzorgd, die prima in de smaak viel bij de kleintjes.

Ter afsluiting was er tegen 17:00 uur een lekker kopje soep geserveerd in Blokhut de Meerberg en in de nazit was het niet alleen gezellig maar bleek ook dat een dergelijke ontmoeting van bedrijven met de natuur voor herhaling vatbaar is.

Het bleek dat men vanuit de bank dit vaker wil gaan doen samen met de reguliere IVN Natuurwerkgroepen in Valkenwaard en Waalre. Directeur Bart Janssen benadrukte dat ook voor de teambuilding binnen de bank dit een uitstekende keuze bleek te zijn geweest.

De Natuurwerkgroep van het IVN heeft toegezegd dat ze aan allerlei bedrijven en uiteraard andere belangstellenden de informatie van de verschillende IVN werkgroepen willen verstrekken waardoor belangstellenden op de verschillende Natuurwerkdagen kunnen participeren.

Heeft u belangstelling neem dan contact op met het IVN Valkenswaard-Waalre te bereiken op: Ben Putman:

ben.putman1@gmail.com 040 2215000,

of met Wim van Stipdonk:

stipd017@planet.nl 040 2216573

Wim Kremers

Personeelsleden van de Rabobank aan het werk op de heide

Kerstgedachte:

Vluchtelingencrisis:

Is er nog plaats in de herberg?

Wij wensen iedereen een vredig kerstfeest.

stipd017@planet.nl 040 2216573

Paddenstoelen in de Kempen.

Plaatjes van de vliegenzwam

Dünne stammenpaddenstoelen

Vanwege het prachtige najaar hebben wij deze herfst nog diverse mooie fietstochten kunnen maken.

En als je er dan op gaat letten, kom je vele prachtige exemplaren paddenstoelen tegen. Vliegenzwam, Geschubde Inktzwam, Tondelzwam, maar ook verschillende paddenstoelen die we niet bij naam kenden. Zelfs met een paddenstoelenboekje erbij was het nog lastig.

In ieder geval hebben we er een aantal op de foto gezet en laten we jullie allemaal meegenieten.

*Vriendelijke natuurgroeten van
Dinie van Lieshout.*

parasolzwammen

Inktzwam

Wie heeft er een uurtje per week tijd voor ons IVN?

Van februari tot en met november komen er buiten de schoolvakanties bijna elke dag **klassen op bezoek in D'n Nieuwe Hof**. Ook in 2016 hopen we weer veel kinderen, leerkrachten en begeleiders welkom te heten bij 'Het rijk van koning Eik'.

Sommige scholen beschikken over vrijwilligers om open te doen, koffie te zetten en de beamer te bedienen. Dat is een luxe voor de bezoekers én voor de projectgroep. **De klassen komen in een 'bewoond' gebouw waarin kinderen en volwassenen zich écht welkom voelen.** Dat is toch anders wanneer de leerkracht zelf de sleutel moet meenemen om de deur open te maken.

Graag willen we proberen om in 2016 meer service te bieden aan onze bezoekers. Wat zou het mooi zijn, als het lukt om voor elk doordeweeks dagdeel (uitgezonderd woensdag- en vrijdagmiddag) iemand te vinden die maximaal één uur als gastvrouw/heer wil optreden!

Wat houdt het in?

Opendoen, verwarming inschakelen, koffie en thee zetten, computer en beamer opstarten en controleren of alle posten in orde zijn. Op een ochtend gebeurt dit tussen 8.30 en 9.30 uur en 's middags tussen 13.00 en 14.00 uur. De leerkrachten hebben zelf een sleutel om aan het einde van het bezoek af te sluiten. Als gastvrouw/heer hoef je dus niet tijdens het hele bezoek te blijven.

Natuurlijk leggen we aan het begin van het seizoen aan de gastvrouwen/heren uit wat **precies de bedoeling is**. Wat zeker niet de bedoeling is, is uitleg over de posten aan de begeleiders. Hiervoor moeten zij zich voorbereiden op een info-avond of via internet.

Wie heeft er op deze manier een uurtje per week tijd voor ons IVN? Meld je aan bij Fanny van Zon

(e-mail fanny.van.zon@hetnet.nl of tel. 040-2212983). Welkom!

**Natuurtentoonstelling voor basisscholen
17 februari - december 2016**

De dans van de spreeuwen

Wie heeft er niet, hetzij op televisie of in werkelijkheid, ooit in opperste verbazing en ontzag genoten van een grote zwerm spreeuwen, die als een dynamische wolk door het luchtruim schiet? Steeds als op commando van vorm veranderend. Met een snelheid die het ongelooflijk maakt, dat ze niet massaal in botsing komen...

Duizenden, soms wel tienduizenden vogels bij elkaar, die samen een spectaculaire lichtshow opvoeren. De zwerm stijgt en daalt, waaiert uiteen en verdicht zich weer, hij klapt dubbel en vouwt weer open. Prachtige patronen tekenen zich aan de hemel af. Je kunt niet anders dan met bewondering en ontzag toekijken en er intens van genieten. Ik heb het al vaak gezien, spectaculaire beelden op tv. Maar die kunnen niet op tegen het gevoel dat over je heen komt als je het van dichtbij kunt bekijken. Je hoort het zovende geluid van duizenden vleugelslagen, het opgewonden en blij gekwetter van al die vogels, en je voelt de energie en de levenskracht die ze uitstralen... Het is telkens weer een onvergetelijke beleving, die een diepe indruk maakt en een ongelooflijk geluksgevoel teweegbrengt.

Waarom doen ze het?

Spreeuwen zijn sociale vogels. Ze zijn graag met grote groepen bij elkaar. Overdag zwer-

men ze rond, op zoek naar voedsel. Maar 's avonds verzamelen ze zich met duizenden rond hun slaapplekken. Meestal zijn dat bomen of struiken. Dat kan op de heide zijn, in het boerenland, aan de kust, of zelfs in de steden. **Eén van de theorieën is, dat vogels zich in een zwerm veiliger voelen tegen de aanvallen van roofvogels. En het is bewezen dat het voor een roofvogel veel moeilijker is, om één prooi te volgen in zo'n grote, draaiende kolk van vogellijfjes. Hij wordt steeds afgeleid en daardoor grijpt hij vaak mis. Maar...ze spelen zich met hun spectaculaire dans ook in de kijker bij een valk of havik. Dus moet er ook een andere reden zijn.**

Ik denk dat het pure levensvreugde is. Als ze **bijeenkomen zijn ze zó blij!** Hun opgewonden gekwetter vult het hele luchtruim! Logisch dat ze dan niet meteen rustig op een tak gaan zitten. Ze moeten nog even samen

rondvliegen om elkaar te begroeten en om hun energie kwijt te raken voordat ze gaan slapen!

Hoe doen ze het?

De dans van de spreeuwen lijkt perfect geregisseerd. Als op commando zwenken ze allemaal op hetzelfde moment, alsof ze er jaren op geoefend hebben. Alsof ze weten wat ze gaan uitbeelden. Uit onderzoek is gebleken dat de vogels alleen hun naaste burens in de gaten houden. Natuurkundigen bestudeerden video-beelden van grote spreeuwendzwermen bij de stad Rome. In december en januari verzamelen zich daar **tienduizenden vogels die 's avonds boven** hun slaappleatsen zwermen. Uit die beelden bleek dat spreeuwen op 6 tot 7 burens letten. Op hun bewegingen passen ze hun vlieggedrag aan. Wat de rest doet, heeft geen directe invloed op hun koers of snelheid. Ze remmen niet af, maar wijken uit. Dat betekent dat ze over hun schouder moeten hellen en hoogte verliezen. Daardoor valt een hele groep zomaar een stuk naar beneden. En, doordat de spreeuwen massaal hellen, krijg je een ander silhouet, waardoor donkerder vlekken in het totaaloppervlak van de zwerm verschijnen. Door die donkere en lichte vlekken zie je allerlei patronen, dat maakt het beeld extra spannend.

Zelf kijken

Tijdens de trek zijn de zwermen uiteraard het grootst, maar ook een mooie zomeravond op de Malpie kan al voldoende zijn. Probeer het eens: zoek een rustig plekje op en laat het gewoon over je heen komen. Met een beetje geluk kun je het hele spek-

takel van dichtbij beleven...

Vrij entree voor een grootse show! Loop niet te vlug weg, want er blijven steeds nieuwe groepen komen. Elke groep geeft zijn eigen show en laat zich op het eind massaal naar beneden vallen! Even wat commentaar van degenen die al een slaappleats gevonden hebben en de rust keert weer.

Totdat uiteindelijk de laatste groep is neergestreken en het echt slaaptijd is!

Dan ga je met een voldaan gevoel naar huis om je eigen bed op te zoeken!

Welterusten!

Nelly van der Burgt

Wonderlijk om te zien dat deze vogels - zonder dat ze het weten - de mooiste figuren (vogels) tegen de avondhemel 'schrijven'

Met de Caesar salad ligt het wat moeilijk, tegenwoordig. Van een in Europa volstrekt onbekende salade is het tot een nieuwe industrie uitgegroeid en lijkt het dat die vooral op jeugdige slankelinters en lichte lunchers gericht is. En omdat je een grote schaal heel vol kunt maken met ingrediënten die bijna niets kosten is geen gerecht beter geschikt om er yuppen mee te bedriegen.

Waar komt die Caesar vandaan? Nou, om te beginnen is het Caesar, niet Ceasar. Als ik Ceasar op een kaart zie staan heb ik al gegeten en gedronken, en het gebeurt vaker dan u zich kunt voorstellen. Er worden nogal claims gelegd over wat het origineel zou zijn, maar verder zoeken heeft geen zin: het origineel is bekend en mensen die zelfs voor mij autoriteiten zijn zijn het allemaal met elkaar eens.

De bedenker was Caesar Cardini, een Italiaanse immigrant die in de jaren twintig een aantal restaurants opende in Tijuana in Mexico, net over de grens met de V.S. Daar kwamen veel Amerikanen fuiven.

Voor zo'n feestdag, Independence Day, 4 juli 1924, bedacht Cardini deze salade als een hoofdgerecht in Caesar's Place, zijn belangrijkste zaak. Het is zeldzaam dat we, naast een naam en een plaats ook nog de precieze datum van de geboorte van een gerecht weten.

Aanvankelijk gebruikte hij voornamelijk de hele bladeren van de bind-sla (romaine, cos lettuce) om ze met de vingers te kunnen eten. Later sneed hij ze in reepjes.

Deze salade werd vooral populair in Hollywood, en daar ging het natuurlijk snel fout. Cardini was bijvoorbeeld fel gekeerd tegen het gebruik van ansjovis, iets dat velen eraan toevoegen, al zit er wat ansjovis verwerkt in de worcestersaus die Cardini wel gebruikte. Andere olie dan Italiaanse olijf en andere kaas dan verse parmezaan stond hij niet toe. Hij nam in 1948 zelfs patent op zijn saus.

De International Society of Epicures koos deze salade ooit uit als het belangrijkste recept dat in

vijftig jaar uit de VS was gekomen. Cardini overleed in 1956, maar zijn saus is op de markt als Cardini's Original Caesar Dressing Mix. En dan zijn er nog allerlei bedriegelijke imitaties. Een originele heb ik nooit in een restaurant aangetroffen.

Het begint meestal al bij de slasoort – gebruik nooit ijsbergsla! – en van daar gaat het van kwaad tot erger, zoals het gebruik van heel vieze, plakkerige fabriekskaas. En dan leuken ze de caesar salad nog op met zalm –meestal restjes – en allerlei andere extra's om er een compleet gerecht van te maken en zo de gasten nog meer geld uit de zak te kloppen.

Cardini's recept was het volgende:

Maak croutons in de oven.

Meng 2 geperste knoflooktenen met een snuf zout en 3 eetlepels olijfolie en zeef het in een koekenpan.

Verhit de olie, voeg de croutons erbij, laat die even heet worden en doe de croutons in een kom.

Was en droog 2 kroppen bindsla.

Kook 2 grote eieren precies 1 minuut (!), rasp tegelijkertijd 4 eetlepels parmezaan.

Doe de slabladeren in een slakom en meng goed met 4 eetlepels olijfolie. Bestrooi met zout en versgemalen peper, sprenkel er vervolgens nog 2 eetlepels olijfolie over en meng weer goed.

Voeg daarna het sap van een citroen en 6 druppels worcestersaus toe en breek er dan de eieren over.

Meng goed, voeg de kaas toe en meng weer. Strooi er tenslotte de croutons over.

Dat is de echte Caesar salad. Doet nog iemand het zo? Nou ja...

Uit: De dikke van Dam

Contactgegevens IVN-werkgroepen Valkenswaard

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
Bomenwerkgroep	Kees Wels	2016394	chgwels@gmail.com
Cursuswerkgroep	Anneke Droog	2014727	w.droog@wanadoo.nl
Documentatiecentrum	Ria Rutten	2015723	h.rutten21@chello.nl
Natuurwerkgroep	Harrie van de Broek	2018239	h.broekbrom@onsmail.nl
Natuurwerkgroep Malpie	Ad Baken	2015181	h.baken@chello.nl
Jeugd-IVN	Ad Baken	2015181	h.baken@chello.nl
Leskisten	Lies van Gompel	2068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Publiciteit	Emile Weijters	2075670	e1000acmw@gmail.com
Redactiewerkgroep	Mieke van Baalen	2217748	miekevanbaalen@gmail.com
Schoolgidsengroep	Lies van Gompel	2068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Schoolproject	Fanny van Zon	2212983	fanny.van.zon@hetnet.nl
Schoolproject uitleen	Wil Koopman	2017955	wiljakoopman@onsmail.nl
Tuinwerkgroep	Kees Wels	2016394	chgwels@gmail.com
Vogelwerkgroep	Annie Jansen	2012320	w.nieuwenhuijzen@upcmail.nl
Wandelingen (incl. Waalre)	Emile Weijters	2075670	eacmweijters@onsbrabantnet.nl

Contactgegevens IVN-werkgroepen Waalre

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
Scholenwerk Aalst	Chantal v. d. Strigt	2217250	oudenstrigt@hetnet.nl
Houtwallengroep	Wim van Stipdonk	2216573	stipd017@planet.nl
Milieuwerkgroep	Leo Eijkelenboom	2216996	leo@eijkelenboom.com
Vlindertuin Waalre	Hans Melissen		vlindertuinwaalre@gmail.com
Wandeling Wolders Ven	Paulien Zuidweg	2217021	p.zuidweg@hetnet.nl
Opleidingencontact Waalre	Bep van Stipdonk	2216573	stipd017@planet.nl
Wandelroutes	Cor de Jong	2115479	cfjdejong@versatel.nl

Contactgegevens IVN-werkgroepen Riethoven

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
Scholenwerkgroep	Nellie Das	2016075	nelliedas@gmail.com
Schoolwandelingen	Nellie Das	2016075	nelliedas@gmail.com
Kerk- en steenuilen	Jan Das	2016075	jandas61@hotmail.com
IVN-wandelpaden	Jan Das	2016075	jandas61@hotmail.com

Redactieleden Valkenswaard - Aalst/Waalre

Mieke van Baalen
Nelly van der Burgt
Arthur Jeurissen
Wouter Kiela
Irene Martens
Annelies Theeuwes
Frans Vierstraete

LET OP

Tekst digitaal aanleveren als los bestand op ons mailadres:
natuurwijzer@gmail.com

Wilt U de illustraties als een *los bestand* aanleveren,
dit is belangrijk om een goede kwaliteit afdruk te krijgen

De inleverdatum voor het lentenummer 2016 is
Vrijdag 26 februari 2016

De inleverdatum voor jaarverslagen is
Vrijdag 12 februari 2016